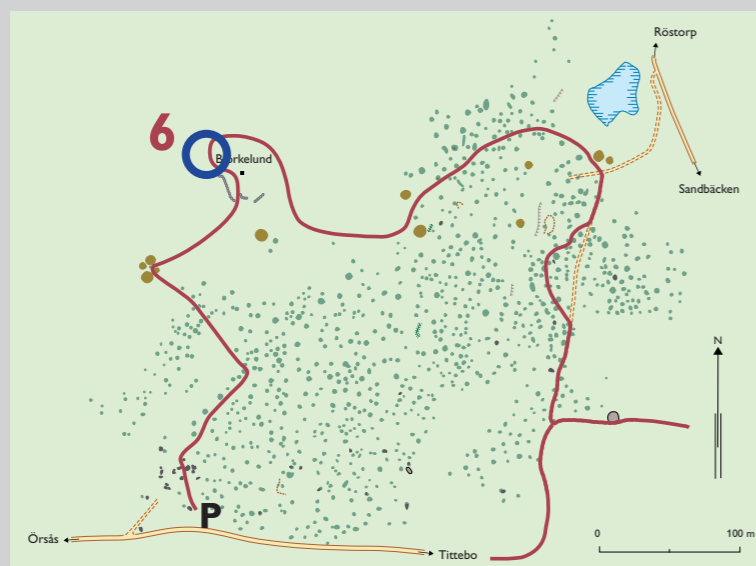

Hackerör och torpräsen

Några meter framför oss syns ett förhistoriskt röjningsröse, beläget strax utanför torpets inägor. Här kan man se tydliga skillnader i hur de förhistoriska bönderna röjde sin mark jämfört med torparna.

Under bronsålder och järnålder hade bönderna tillgång till stora arealer odlingsbar mark, vilket gjorde att man kunde »slösa» med åkermarken. Det gjorde inget att rösen blev breda och flacka. Genom ett rörligt åkerbruk och användandet av trädesperioder, förflyttade man sig över stora områden. Efter hand växte de stora röjningsröseområdena fram. Åkermarken befriades endast från de stenar som kunde avlägsnas för hand. Större stenar och block fick ligga kvar och kom ofta att bli »startpunkter» för röjningsrösen.

Stenålder	–1800 f Kr
Bronsålder	1800–500 f Kr
Järnålder	500 f Kr–1050 e Kr
Medeltid	1050–1520

Torparna däremot, hade tillgång till avsevärt mindre odlingsarealer. Därför stenröjde man marken intensivt och lät rösen växa på höjden. Allt sedan de obesuttna under slutet av 1700-talet fick tillåtelse att bygga och odla i skogen, var de magra åkertegarna dyrgripar – en garanti för deras livsuppehälle. På torpets inägor, ett stycke till höger om skylten, syns de toppiga torpräsen.

Järnåldersböndernas små och flacka röjningsrösen tar vid omedelbart utanför inägomuren. Torparna på Björkelund var således inte platsens första odlare. Det område som utvaldes till torp på 1860-talet hade redan stenröjts och brukats av »hackerörsbönder» ett par tusen år tidigare. Dessutom har säkert Röstorps bybor vid åtskilliga tillfällen från medeltiden och fram till 1800-talet odlat råg och rovor på svedjeland här.

Here, close to the crofter's holding Björkelund, one can see the differences between the prehistoric extensive land use and the intensively used arable of the crofters. The 19th century crofters did not have enough land to cultivate large areas. Therefore, their ploughed fields were small, heavily manured, and very well cleared from stones. As a result, there are fewer clearance cairns in the crofter's fields and they are much larger and more heterogeneous than the small and flat prehistoric cairns. At this spot, you find the prehistoric cairns side-by-side with the crofter's stone piles and walls!

Hier in die Nähe von Kätners Platz Björklund, sieht man den Unterschied zwischen den vorgeschichtlichen Methoden grosse Flächen zu benützen und den intensiven Anbau der Kätner. Die Kätner des neunzehnten Jahrhunderts hatten nicht genügend Land um grössere Flächen anzubauen. Aus dem Anlass bearbeitete man kleine Felder, dungte sie kräftig und räumte viele Steine ab. Deswegen sind die Steinhaufen der Kätner viel grösser, weniger in der Anzahl und formrichtiger als die kleinen und flachen vorgeschichtlichen Mauern. Auf diesem Platz findet man die vorgeschichtlichen Steinhaufen neben den Haufen der Kätner!

Resterna efter en låg stenmur visar gränsen mellan torpets inägor och utmark. *Ruined stone wall at the border between infield and outland.*

Innanför torpets inägo gräns finns toppiga rösen, typiska för torparnas odling. *Crofter's clearance cairn.*

Strax utanför inägo gräns kan man iakttä flacka, förhistoriska röjningsrösen. *Prehistoric clearance cairn.*